NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul Hotărârii Consiliului de administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Normativului pentru amenajarea instalațiilor, centralelor și rețelelor electrice, Cartea II

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Autorul proiectului Hotărârii Consiliului de Administrație al Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu privire la aprobarea Normativului pentru amenajarea instalațiilor, centralelor și rețelelor electrice, Cartea II, este Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Elaborarea și aprobarea proiectului Normativului pentru amenajarea instalațiilor, centralelor și rețelelor electrice, Cartea II (în continuare – Normativ), este condiționată de art. 14 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică (în continuare - Legea cu privire la energetică), în corespundere cu care Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare - Agenția) elaborează și aprobă documentele normativ-tehnice care reglementează modul de amenajare și de exploatare a centralelor electrice, a rețelelor electrice și a instalațiilor electrice ale consumatorilor finali.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

La momentul actual, documentul normativ-tehnic care reglementează modul de amenajare a instalațiilor, centralelor și rețelelor electrice este „Правила устройства электроустановок” din anul 2003, care a fost preluat din Federația Rusă. Denumirea utilizată a acestui document în limba română este „Normele de amenajare a instalațiilor electrice” (în continuare - NAIE), dar textul în ansamblu este numai în limba rusă.

Deși, se consideră că acest document normativ-tehnic este ediția a VII-a, în realitate o mare parte din prevederile „Правила устройства электроустановок” sunt prevederi ale ediției a VI-a, care a fost pusă în aplicare în perioada URSS, iar în ediția dată au fost incluse și completate doar unele capitole separate. Acest aspect evidențiază faptul că cadrul normativ utilizat actualmente de către utilizatori are o vechime mai mare de 20 ani, fiind depășit la orice capitol de abordare. Respectiv, prevederile acestuia nu mai fac față progresului tehnic modern și cerințelor de asigurare a calității amenajării instalațiilor, rețelelor și centralelor electrice.

Documentul normativ-tehnic NAIE a fost aprobat și pus în aplicare prin Ordinul Ministrului economiei și comerțului al Republicii Moldova nr. 143 din 16.09.2009 cu privire la implementarea și perfectarea bazei normativ-tehnice în domeniul electroenergetic, iar ulterior completat prin Ordinul Ministrului economiei al Republicii Moldova nr. 172 din 08.10.2010 în scopul aplicării bazei normativ-tehnice unice la efectuarea lucrărilor în ramura electroenergetică.

Astfel, după cum a fost menționat în context, la punerea în aplicare a acestor norme nu a fost respectată procedura de aprobare și legiferare în modul stabilit de exigențele cadrului legal. Suplimentar, documentul nu a fost publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ceea ce deseori creează situații de dezmințire a legalității și impunerea obligatorie spre respectare a acestuia.

Cu referire la cerințele pentru echipamentele și instalațiile electrice se poate menționa că în NAIE sunt stabilite acele cerințe pentru echipamente care se produceau în perioada punerii în aplicare. Respectiv, din anul 2009 (anul punerii în aplicare) până în prezent echipamentele și utilajele au evoluat considerabil, respectiv:

- se realizează noi tipuri de izolație cu rigiditate dielectrică mult mai mare, rezistentă la acțiunea razelor ultraviolete, durată de viață mai mare, temperatură mai mare de funcționare fără a afecta rigiditatea. Materiale izolante moderne în multe cazuri permit micșorarea distanțelor dintre rețelele electrice de diferite tensiuni și destinații;
- se realizează noi tipuri de materiale conductoare care au proprietăți conductoare îmbunătățite, masă mai mică, durată de viață mare fără degradare;
- se realizează noi tipuri de aliaje inoxidabile și materiale polimerice utilizate pentru fabricarea elementelor liniilor electrice și accesoriilor de conexiune și suspendare cu durată de viață mare și proprietăți mecanice îmbunătățite;
- se fabrică noi aparate de protecție, cu diferite tipuri de protecție - la scurtcircuit, suprasarcină, contra curenților reziduali de defect, la supratensiuni atmosferice și de comutație, punerilor de faze la pământ;
- se fabrică echipamente noi de dirijare și automatizare. La acest subiect ține de menționat că odată cu dezvoltarea tehnologiilor informaționale a devenit posibilă dirijarea prin rețeaua de internet în orice modalitate.
- se fabrică echipamente pentru rețele subterane în cablu, cum ar fi tuburi gofrate sau canalele speciale din PVC, care permit schimbarea cablurilor deteriorate fără dezgroparea tranșeelor etc.;
- un accent deosebit trebuie să fie pus și pe faptul fabricării echipamentelor de generare și de transformare a energiei electrice care au evoluat considerabil. La acest capitol trebuie menționate sursele de generare a energiei electrice regenerabile care au un ritm de răspândire exponențial.

Totodată, un accent deosebit trebuie să fie pus și pe faptul fabricării echipamentelor de generare și de transformare a energiei electrice care au evoluat considerabil. La acest capitol trebuie menționate sursele de generare a energiei electrice regenerabile, precum centralele fotovoltaice și eoliene spre exemplu, care în ultimii ani au avut o dezvoltare și creștere semnificativă. Astfel, documentul respectiv spre exemplu, nu conține nici o prevedere referitor la instalațiile ce produc energie electrică din surse regenerabile.

Reieșind din multiplele varietăți de echipamente moderne pentru amenajarea instalațiilor electrice prezente pe piață, precum și în raport cu parametrii acestora, NAIE nu poate să acopere prin prevederile sale toate beneficiile pe care le propun producătorii acestor echipamente.

În același timp, datorită faptului că documentul „Правила устройства электроустановок” a fost aprobat în anul 2009, acesta conține referințe la un șir de standarde GOST-uri care nu mai sunt actuale și care au fost înlocuite cu standarde noi și actualizate. Respectiv, este absolut necesară ajustarea acestor referințe la standardele noi europene care reprezintă tehnologiile moderne și actuale.

De asemenea, în urma modificărilor la Legea nr. 107/2016 cu privire la energia electrică, la art. 7, alin. (1) a fost introdusă lit. g[4]), prin care, pentru Agenție a fost stabilită obligațiunea elaborării Normelor de amenajare a rețelelor de iluminat public, sub forma unui document separat și unic. Respectiv, prevederile cu privire la amenajarea rețelelor de iluminat public nu se vor mai regăsi în redacția nouă a documentului „Правила устройства электроустановок”. Menționăm faptul că Normele de amenajare a rețelelor de iluminat public au fost aprobate deja prin Hotărârea ANRE nr. 498 din 20 august 2024.

Totodată în procesul de perfectare a Normativului, au fost studiate și introduse unele cerințe din documentele similare din țările vecine:

1) I7-2011 „Normativ pentru proiectarea, execuția și exploatarea instalațiilor electrice aferente clădirilor” - România, anul 2011, cu completări din 2023;

2) PE 116-94 „Normativ de încercări şi măsurători la echipamente şi instalații electrice” – România, anul 1994;

3) „Правила улаштування электроустановок”. Ucraina, anul 2017;

4) ТКП 339-2022 (02230) Технический кодекс установившейся практики. Электроустановки на напряжение до 750 кВ. Линии электропередачи воздушные и токопроводы, устройства распределительные и трансформаторные подстанции, установки электросиловые и аккумуляторные, электроустановки жилых и общественных зданий. Правила устройства и защитные меры электробезопасности. Учет электроэнергии. Нормы приемо-сдаточных испытаний. Belarus, anul 2022.

Normativul constituie reglementări unice, asigurând un set de cerințe minime de bază pentru efectuarea lucrărilor de amenajare a instalațiilor, rețelelor și centralelor electrice. Ca și NAIE, Normativul va fi obligatoriu pentru executanții lucrărilor de amenajare a instalațiilor, rețelelor și centralelor electrice, indiferent de nivelul lor de tensiune, precum și pentru angajatori (persoane fizice și juridice), dar și specialiștii care desfășoară activități de proiectare, verificare a documentației de proiect, precum și pentru specialiștii din cadrul organului supravegherii energetice de stat.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prevederile Normativului, în esență, nu diferă de prevederile și principiile de amenajare a instalațiilor, centralelor și rețelelor electrice, prevăzute de documentul Правила устройства электроустановок. Prevederile și principiile acestuia se transpun într-un document nou, se actualizează la echipamentele noi și se exclud prevederile care nu mai sunt actuale. În același timp, Normativul păstrează compartimentele și capitolele documentului Правила устройства электроустановок, doar că, se ajustează la cerințele actuale din punct de vedere al formatării.

Documentul normativ „Правила устройства электроустановок” utilizat la moment, este structurat în 7 titluri, iar titlurile la rândul lor în capitole. În redacția nouă, Normativul va fi structurat în 3 cărți, unele cărți având doar 1 titlu, iar altele mai multe titluri, din cele 7 titluri care sunt la moment. Cărțile vor fi structurate conform prevederilor Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

Astfel, cartea II a Normativului conține titlul 1 din documentul Правила устройства электроустановок. La rândul ei, aceasta este structurată în 6 titluri, fiecare din acestea având mai multe capitole cu secțiuni și subsecțiuni respectiv, după cum urmează:

Titlu I Prevederi generale;
Titlu II Sisteme de pozare;
Titlu III Conductoare-bară cu tensiunea mai mică de 35 kV;
Titlu IV Linii electrice în cablu cu tensiunea mai mică de 220 kV;
Titlu V Linii electrice aeriene cu tensiunea mai mică de 1000 V;
Titlu VI Linii electrice aeriene cu tensiunea peste 1000 V;
Titlu VII Protecție și automatizare;
Titlu VIII Automatizări și sisteme de telemecanică;
Titlu IX Circuite secundare.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiuni de alternativă nu au fost analizate, punându-se accent pe necesitatea implementării/respectării prevederilor art. 14 alin. (1) lit. a) din Legea cu privire la energetică.

Totodată, din partea niciunei părți implicate din domeniu, la etapa de inițiere nu au fost prezentate sau exprimate propuneri sau păreri cu privire la necesitatea sau oportunitatea schimbării conceptuale a modului de abordare a domeniului amenajării instalațiilor, centralelor și rețelelor electrice noi construite și reconstruite cu tensiunea mai mică de 400 kV.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public
Aprobarea prezentei Hotărâri a ANRE nu presupune modificarea sau crearea unui nou cadru instituțional. Implementarea și monitorizarea aplicării Normativului, urmează a fi efectuată de către ANRE.
4*.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative*
Nu este aplicabil
4.3. Impactul asupra sectorului privat
În esență, aprobarea prezentei Hotărâri al ANRE nu va avea un impact negativ asupra sectorului privat. Din contra, prevederile Normativului, ajustate la cerințele/progresul actual, vor avea un impact pozitiv asupra amenajării instalațiilor, centralelor și rețelelor electrice, prin corelarea cerințele normative în vigoare cu specificul instalațiilor, centralelor, rețelelor, echipamentelor moderne. Implementarea și monitorizarea aplicării Normativului, urmează a fi efectuată de către ANRE.
4.4. Impactul social
Nu este aplicabil
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
Nu este aplicabil
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Nu este aplicabil
4.5. Impactul asupra mediului
La momentul actual, chiar dacă Normele nu conţin careva prevederi cu privire la utilizarea echipamentelor fără ulei, cablurilor fără ulei, acestea se utilizează într-o anumită măsură. Avantajul acestor echipamente, transformatoare și cabluri este faptul că, în caz de defecțiuni nu sunt scurgeri de ulei care poluează mediul înconjurător. Astfel, reglementarea acestora prin intermediul redacției noi a Normativului, va avea un efect pozitiv asupra mediului. În același timp, Normativul a fost completat cu prevederi ce țin de centralele cu producere din surse regenerabile. Acest fapt va susține dezvoltarea sectorului respectiv și va avea un impact major și pozitiv asupra emisiilor de gaze cu efect de seră prin faptul că centralele noi de acest tip nu vor genera emisii suplimentare, dar și prin faptul că acestea vor înlocui centralele clasice care sunt învechite și emit gaze cu efect de seră.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu este aplicabil
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu este aplicabil
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
La data de 13 ianuarie 2026 pe pagina web oficială a Agenției, la rubrica „Transparența decizională/Inițierea elaborării deciziei” a fost plasat anunțul cu privire la inițierea elaborării proiectului Normativului. În anunț a fost indicat termenul limită (01.02.2026) de prezentare a recomandărilor/propunerilor referitor la Normativ, precum și datele de contact ale persoanelor responsabile (Alexandru Andronic - șef secție, tel: 022 823 988, aandronic@anre.md; Alexandru Tagadiuc – specialist principal, tel: 022 823 988, atagadiuc@anre.md).

Astfel, la etapa de inițiere, în total au fost prezentate 9 avize cu un număr de 3 propuneri în total, cu privire la proiectul Normativului. Propunerile prezentate au fost analizate, iar textul a fost ajustat corespunzător.

7. Concluziile expertizelor

Expertiza anticorupție

În conformitate cu art. 25 alin. (2) lit. a) din Legea integrității nr. 82/2017, conducătorii entităților publice sunt responsabili de implementarea măsurilor de control al integrității în sectorul public ce ține de evitarea riscurilor de corupție în procesul de elaborare a proiectelor de acte legislative, normative și departamentale (riscuri viitoare). În același timp, potrivit art. 28 alin. (3) al legii prenotate, „În privința proiectelor de acte normative departamentale și interdepartamentale ale entităților publice, a actelor normative ale autorităților unităţilor teritoriale autonome cu statut juridic special și ale autorităților administrației publice locale, expertiza anticorupție se efectuează de către autorii acestora în conformitate cu metodologia prevăzută la alin. (9), iar la solicitare, Centrul National Anticorupție oferă suport metodologic autorilor în vederea aplicării corecte a metodologiei”.

Menționăm faptul că, Normativul menționat este un document normativ cu caracter pur tehnic, care conține prevederi cu privire la modul de amenajare corectă din punct de vedere tehnic, a instalațiilor, centralelor și rețelelor electrice. În același timp, Normativul nu conține prevederi care l-ar califica drept act normativ.

Prin urmare, luând în considerare cele menționate, Agenția în calitate de autor al proiectului, a efectuat expertiza anticorupție conform Metodologiei menționate de către Centrul Național Anticorupție.

Respectiv, s-a constatat faptul că în procesul de promovare a fost respectată transparența decizională prevăzută de Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional. Nota de fundamentare a proiectului a fost întocmită cu întrunirea exigențelor de tehnică legislativă prevăzute de Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.

În final, menționăm că, în redacția propusă, proiectul nu conține factori de risc care să genereze apariția riscurilor de corupție.

Expertiza jurídică

Se va completa la etapa corespunzătoare.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Odată cu intrarea în vigoare a cărții II a Normativului, se vor abroga Capitolele 2 și 3 din Normele de amenajare a instalațiilor electrice (ПУЭ).

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Evaluarea impactului Normelor propuse spre promovare, va fi posibilă după o perioadă de cel puțin un an de la punerea în aplicare a acestora în redacție nouă.

Alexei TARAN
Director general